OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus- ja tietosuojayksikkö
Erityisasiantuntija Anna Pohjalainen

Lausunto
8.5.2026

Suurelle valiokunnalle

UJ 4/2026 vp - Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sotilasalan tarvikkeiden, tavaroiden ja henkilöstön kuljetuksia unionissa helpottavan toimenpidekehyksen perustamisesta

Suuri valiokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista lausuntoa otsikon asiassa. Oikeusministeriö on kommentoinut jatkokirjelmää sen valmisteluvaiheessa ja nämä kommentit on otettu huomioon. Oikeusministeriö yhtyy jatkokirjelmässä esitettyihin valtioneuvoston kantoihin.

Oikeusministeriö lausuu suurelle valiokunnalle kunnioittavasti seuraavaa.

Oikeusperusta

Oikeusministeriö yhtyy jatkokirjelmän arvioon, jonka mukaan alkuperäisen ehdotuksen keskeiseen sisältöön tehtyjen muutosten jälkeen kompromissiehdotuksen voidaan katsoa kuuluvan ensisijaisesti liikenteen alaan. Tämä puoltaa liikenteen alan oikeusperustaa, sillä oikeusperustaa valittaessa on pyrittävä aina yksilöimään säädöksen pääasiallinen tai määräävä tarkoitus tai tekijä, jonka perusteella ainoa käytettävä oikeusperusta määräytyy.

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kahden tai useamman oikeusperustan käyttäminen on mahdollista, kun on kyse säädöksestä, jolla on useampi samanaikainen tarkoitus tai useita osatekijöitä, joita ei voida erottaa toisistaan ja joista mikään ei ole toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen. Tässä tapauksessa SEUT 91 artiklan ja SEUT 100 artiklan 2 kohdan käyttämistä rinnakkaisina oikeusperustoina puoltaa se, että ehdotus sisältää sekä rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen että lento- ja meriliikenteeseen sovellettavia toimenpiteitä. Näiden oikeusperustojen yhteensopivuutta on käsitelty U-kirjelmässä 1/2026 vp.

Jatkokirjelmässä viitataan neuvoston oikeuspalvelun suullisesti esittämään arvioon, jonka mukaan ehdotuksen liikenneinfrastruktuurin häiriönsietokykyä koskevat 32–34 artiklat kuuluvat Euroopan laajuisten verkkojen soveltamisalaan SEUT 170–172 artikloissa tarkoitetulla tavalla. Neuvoston oikeuspalvelu pitää ehdotuksen 32–34 artiklan osalta liikenteen oikeusperustoja asianmukaisempana Euroopan laajuisten verkkojen oikeusperustaa. Tällaisena tulee oikeusministeriön käsityksen mukaan kyseeseen lähinnä SEUT 172 artikla. SEUT 172 artiklan 1 kohta edellyttää jatkokirjelmässä todetuin tavoin tavallista lainsäätämisjärjestystä ja neuvoston määräenemmistöpäätöstä ja on siten yhteensopiva liikenteen oikeusperustojen kanssa.

SEU 4 artiklan 2 kohdan mukaan unioni kunnioittaa keskeisiä valtion tehtäviä, erityisesti niitä, joiden tavoitteena on valtion alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, yleisen järjestyksen ylläpitäminen sekä kansallisen turvallisuuden takaaminen. Erityisesti kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla. Oikeusministeriö katsoo jatkokirjelmässä esitetyin tavoin, että SEU 4 artiklan 2 kohdan kannalta keskeisiä ovat etenkin ehdotuksen yhtenäisiä lupamenettelyjä koskevat säännökset. Näiden osalta jatkokirjelmässä korostetaan vastaanottavan jäsenvaltion harkintavallan turvaamista luvan myöntämiseen, peruuttamiseen, keskeyttämiseen ja muuttamiseen. Oikeusministeriön arvion mukaan kompromissiehdotus vahvistaa vastaanottavan jäsenvaltion lupiin liittyvää harkintavaltaa verrattuna alkuperäiseen ehdotukseen.

Oikeusministeriö katsoo valtioneuvoston kannassa esitetyin tavoin, että puheenjohtajan kompromissiehdotus on mahdollista hyväksyä liikenteen ja tarvittavilta osin Euroopan laajuisten verkkojen oikeusperustoilla. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että puheenjohtajan kompromissiehdotus kattaa vain ehdotuksen luvut I – III (1–34 artikla). Myös kompromissiehdotuksen ulkopuolelle jäävillä säännöksillä on merkitystä arvioitaessa oikeusperustan asianmukaisuutta. Oikeusperustan

asianmukaisuuteen on kiinnitettävä huomiota ehdotuksen jatkokäsittelyssä aina säädöksen hyväksymiseen asti.

Toimivallan siirtäminen komissiolle

Jatkokirjelmässä pidetään komissiolle siirrettävää toimivaltaa koskevia säännöksiä asian- ja tarkoituksenmukaisina muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Puutteita nähdään niissä valtuutussäännöksissä, jotka koskevat yhteisvastuureservin käyttöönottoa ja komission toimivaltaa antaa ei-sitovia suuntaviivoja (ehdotuksen 35 ja 34 artiklat). Jatkokirjelmässä katsotaan, että yhteisvastuureservin käyttöönottoa koskeva täytäntöönpanosäädös tulisi jäsenvaltioiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi hyväksyä komitologia-asetuksen (182/2011) mukaisessa tarkastelumenettelyssä. Tästä ei nyt ole nimenomaista mainintaa kyseisessä valtuutuksessa. Suuntaviivojen osalta jatkokirjelmässä kiinnitetään huomiota siihen, että valtuutussäännöksestä ei suoraan ilmene, minkä tyyppistä toimivaltaa komissiolle on tarkoitus siirtää. Täytäntöönpanovaltaa pidetään ei-sitovien suuntaviivojen osalta asianmukaisena. Edellä mainittujen puutteiden ei kuitenkaan nähdä ehdottomasti estävän 35 ja 34 artiklojen hyväksymistä.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että jatkokirjelmässä käsitelty kompromissiehdotus ei kata ehdotuksen 35 artiklaa. Vasta puheenjohtajan seuraava kompromissiehdotus tulee sisältämään muutoksia 35 artiklaan. Ehdotuksen jatkokäsittelyä silmällä pitäen oikeusministeriö toteaa, että komitologia-asetuksen 2 artiklassa säädetään komitologiamenettelyn valintaa koskevista kriteereistä, joiden mukaisesti valitaan joko neuvoa-antava menettely tai tarkastelumenettely. Komitologia-asetuksessa säädetään, milloin tarkastelumenettely tulee erityisesti sovellettavaksi. Muiden asioiden osalta pääsääntönä on neuvoa-antava menettely. Käytännössä tarkastelumenettely on yleisimmin käytetty. Tarkastelumenettelyssä jäsenvaltioilla on suuremmat vaikutusmahdollisuudet kuin neuvoa-antavassa menettelyssä.